

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 19 grudnia 2019 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Postępowanie w trybie przyspieszonym – Prawo instytucjonalne – Obywatel Unii Europejskiej, który będąc tymczasowo aresztowany w postępowaniu karnym, został wybrany do Parlamentu Europejskiego – Artykuł 14 TUE – Pojęcie „członka Parlamentu Europejskiego” – Artykuł 343 TFUE – Immunitety niezbędne do wykonywania zadań Unii – Protokół (nr 7) w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej – Artykuł 9 – Immunitety przysługujące członkom Parlamentu Europejskiego – Immunitet dotyczący podróży – Immunitety w okresie sesji – Podmiotowy, czasowy i przedmiotowy zakres stosowania różnych immunitetów – Uchylenie immunitetu przez Parlament Europejski – Wniosek o uchylenie immunitetu złożony przez sąd krajowy – Akt dotyczący wyboru członków Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich – Artykuł 5 – Mandat – Artykuł 8 – Procedura wyborcza – Artykuł 12 – Weryfikacja mandatów członków Parlamentu Europejskiego po oficjalnym ogłoszeniu wyników wyborów – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej – Artykuł 39 ust. 2 – Wybór członków Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich, w głosowaniu wolnym i tajnym – Prawo kandydowania

W sprawie C-502/19

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Tribunal Supremo (sąd najwyższy, Hiszpania) postanowieniem z dnia 1 lipca 2019 r., które wpłynęło do Trybunału tego samego dnia, w postępowaniu karnym przeciwko

Oriolowi Junquerasowi Viesowi,

przy udziale:

Ministerio Fiscal,

Abogacía del Estado,

Partido político VOX,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, R. Silva de Lapuerta, wiceprezes, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, A. Prechal, L.S. Rossi i I. Jarukaitis, prezesi izb, E. Juhász, J. Malenovský (sprawozdawca), L. Bay Larsen, C. Toader, N. Piçarra, A. Kumin, N. Jääskinen i N. Wahl, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Szpunar,

sekretarz: M. Ferreira, główna administratorka,

* Język postępowania: hiszpański.

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 14 października 2019 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu O. Junquera Viesa – A. Van den Eynde Adroer, abogado,
- w imieniu Ministerio Fiscal – F. Cadena Serrano, C. Martinez-Pereda, J. Moreno Verdejo i J. Zaragoza Aguado,
- w imieniu Partido político VOX – M. Castro Fuertes, abogada, którą wspierała M. Hidalgo López, procuradora,
- w imieniu rządu hiszpańskiego – S. Centeno Huerta i A. Rubio González, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Parlamentu Europejskiego – C. Burgos, F. Drexler i N. Görlitz, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej – F. Erlbacher i I. Martínez del Peral, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 12 listopada 2019 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 9 Protokołu (nr 7) w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej (Dz.U. 2012, C 326, s. 266, zwanego dalej „protokołem w sprawie przywilejów i immunitetów Unii”).
- 2 Wniosek ten został złożony w kontekście odwołania wniesionego przez Oriola Junquera Viesa, na marginesie toczącego się przeciwko niemu postępowania karnego, na postanowienie Tribunal Supremo (sądu najwyższego, Hiszpania), który to po oficjalnym ogłoszeniu wyników wyborów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 26 maja 2019 r. odmówił uchylenia stosowanego wobec niego od listopada 2017 r. środka w postaci tymczasowego aresztowania, aby umożliwić mu dopełnienie formalności, które zgodnie z prawem hiszpańskim stanowią warunek uzyskania statusu członka tego Parlamentu.

Ramy prawne

Prawo Unii

Protokół w sprawie przywilejów i immunitetów Unii

- 3 Rozdział III protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii dotyczący „[cz]łonków Parlamentu Europejskiego” zawiera w szczególności art. 9, który stanowi, co następuje:

„Podczas sesji Parlamentu Europejskiego jego członkowie korzystają:

- a) na terytorium swojego państwa – z immunitetów przyznawanych członkom parlamentu ich państwa;
- b) na terytorium innego państwa członkowskiego – z immunitetu chroniącego przed zatrzymaniem oraz immunitetu jurysdykcyjnego.

Immunitet chroni także członków podczas ich podróży do i z miejsca, gdzie odbywa się posiedzenie Parlamentu Europejskiego.

Nie można powoływać się na immunitet w przypadku, gdy członek został schwytany na gorącym uczynku i nie może on stanowić przeszkody w wykonywaniu przez Parlament Europejski prawa uchylecia immunitetu w odniesieniu do któregośkolwiek ze swoich członków”.

Akt wyborczy

- 4 Akt dotyczący wyboru członków Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich dołączony do decyzji Rady 76/787/EWWiS, EWG, Euratom z dnia 20 września 1976 r. (Dz.U. 1976, L 278, s. 1) został ostatnio zmieniony decyzją Rady 2002/772/WE, Euratom z dnia 25 czerwca i 23 września 2002 r. (Dz.U. 2002, L 283, s. 1) (zwany dalej „aktem wyborczym”).
- 5 Artykuł 1 ust. 3 aktu wyborczego stanowi, że wybór członków Parlamentu Europejskiego dokonywany jest w bezpośrednich wyborach powszechnych, w głosowaniu wolnym i tajnym.
- 6 Artykuł 5 tego aktu brzmi następująco:

„1. Okres pięciu lat, na jaki wybiera się członków Parlamentu Europejskiego, rozpoczyna się wraz z otwarciem pierwszej sesji następującej po poszczególnych wyborach.

[...]

2. Kadencja każdego członka Parlamentu Europejskiego zaczyna się i kończy w tym samym terminie, określonym w ustępie 1”.

- 7 Artykuł 6 ust. 2 rzeczonego aktu stanowi:

„Członkowie Parlamentu Europejskiego korzystają z przywilejów i immunitetów, które mają zastosowanie do nich na mocy [Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii]”.

8 Artykuł 8 akapit pierwszy tego aktu stanowi:

„Z zastrzeżeniem postanowień niniejszego Aktu, procedura wyborcza w każdym państwie członkowskim podlega przepisom krajowym”.

9 Zgodnie z art. 11 ust. 3 i 4 aktu wyborczego:

„3. Bez uszczerbku dla postanowień artykułu [229 TFUE], Parlament Europejski zbiera się, bez konieczności zwoływania go, w pierwszy wtorek po upływie miesiąca od zakończenia okresu wyborczego.

4. Kompetencje ustępującego Parlamentu Europejskiego wygasają w momencie otwarcia pierwszego posiedzenia nowego Parlamentu Europejskiego”.

10 Artykuł 12 tego aktu stanowi:

„Parlament Europejski weryfikuje mandat członków Parlamentu Europejskiego. W tym celu odnotowuje rezultaty ogłoszone urzędowo przez państwa członkowskie i rozstrzyga spory, jakie mogą wyniknąć na tle postanowień niniejszego Aktu, inne aniżeli wynikające z przepisów krajowych, do których niniejszy Akt się odnosi”.

Prawo hiszpańskie

Konstytucja hiszpańska

11 Artykuł 71 konstytucji hiszpańskiej stanowi:

„1. Posłowie i senatorowie korzystają z nietykalności w odniesieniu do opinii wyrażonych przy wykonywaniu ich funkcji.

2. W trakcie pełnienia swojego mandatu posłowie i senatorowie korzystają również z immunitetu i mogą zostać zatrzymani jedynie w przypadku ujęcia na gorącym uczynku. Nie mogą być postawieni w stan oskarżenia ani osądzeni bez uprzedniej zgody odpowiedniej izby.

3. W sprawach przeciwko posłom i senatorom właściwa jest izba karna Tribunal Supremo [(sądu najwyższego)].

[...]”.

Ustawa wyborcza

12 Artykuł 224 Ley orgánica 5/1985, del Régimen Electoral General (ustawy organicznej 5/1985 o powszechnym systemie wyborczym) z dnia 19 czerwca 1985 r. (BOE nr 147 z dnia 20 czerwca 1985 r., s. 19110), w brzmieniu mającym zastosowanie do okoliczności faktycznych będących przedmiotem postępowania głównego (zwanej dalej „ustawą wyborczą”), stanowi, co następuje:

„1. Junta Electoral Central [(centralna komisja wyborcza, Hiszpania)] dokona najpóźniej dwudziestego dnia po wyborach zliczenia głosów na poziomie krajowym, rozdziału mandatów odpowiadających każdemu z kandydatów oraz ogłoszenia wybranych kandydatów.

2. W terminie pięciu dni od daty ogłoszenia wybrani kandydaci powinni złożyć ślubowanie wierności konstytucji przed [centralną komisją wyborczą]. Po upływie tego terminu [centralna komisja wyborcza] uzna za nieobsadzone mandaty przydzielone posłom do Parlamentu Europejskiego, którzy nie złożyli ślubowania wierności konstytucji, oraz za zawieszono wszystkie prerogatywy, które mogłyby im przysługiwać z uwagi na zajmowane stanowisko, do czasu złożenia wspomnianego ślubowania.

[...]”.

Regulamin kongresu deputowanych

- 13 Artykuł 20 Reglamento del Congreso de los Diputados (regulaminu kongresu deputowanych) z dnia 10 lutego 1982 r. (BOE nr 55 z dnia 5 marca 1982 r., s. 5765) stanowi, co następuje:

„1. Poseł, którego wybór został ogłoszony, uzyskuje w pełni status posła poprzez łączne spełnienie następujących warunków:

- 1) złożenie w sekretariacie ogólnym zaświadczenia o wyborze wydanego przez właściwy organ administracji wyborczej;
- 2) wypełnienie deklaracji o działalności zgodnie z [ustawą wyborczą];
- 3) złożenie podczas pierwszej sesji plenarnej, w której uczestniczy, ślubowania wierności Konstytucji.

2. Prawa i prerogatywy są skuteczne od momentu ogłoszenia wyboru posła. Jednakże, jeżeli trzy posiedzenia plenarne odbyły się bez uzyskania przez posła takiego statusu zgodnie z poprzednim ustępem, nie może on korzystać z tych praw i prerogatyw do czasu uzyskania takiego statusu”.

Kodeks postępowania karnego

- 14 Zgodnie z art. 384a Ley de Enjuiciamiento Criminal (kodeksu postępowania karnego), w brzmieniu mającym zastosowanie do okoliczności faktycznych będących przedmiotem postępowania głównego:

„Po uprawomocnieniu się postanowienia o postawieniu w stan oskarżenia i po zastosowaniu tymczasowego aresztowania z powodu przestępstwa popełnionego przez osobę należącą do uzbrojonych grup lub pozostającą w związku z nimi lub z indywidualnymi terrorystami, lub rebeliantami, oskarżony, który pełnił funkcje lub zadania publiczne, zostaje automatycznie zawieszony w ich pełnieniu do czasu trwania sytuacji pozbawienia wolności”.

- 15 Artykuł 503 ust. 1 tego kodeksu stanowi:

„1. Tymczasowe aresztowanie można zastosować jedynie, gdy zostaną spełnione łącznie następujące przesłanki:

- 1) w sprawie istnieje dowód na jeden lub kilka czynów, które mają cechy przestępstwa podlegającego karze pozbawienia wolności na okres nie krótszy niż dwa lata lub karze pozbawienia wolności na okres krótszy, jeżeli podejrzany lub oskarżony był już skazany za przestępstwo umyślne, które to skazanie nie uległo i nie podlega zatarciu.

[...]

- 2) w sprawie istnieją wystarczające powody, by uznać, że osoba, wobec której ma zostać wydane postanowienie o pozbawieniu wolności, ponosi odpowiedzialność karną za przestępstwo;

- 3) poprzez pozbawienie wolności dąży się do osiągnięcia jednego z następujących celów:
a) zapewnienie obecności podejrzanego lub oskarżonego w postępowaniu, jeżeli racjonalnie można stwierdzić ryzyko ucieczki.

[...]”.

- 16 Artykuły 750–754 tego kodeksu mają następujące brzmienie:

„Artykuł 750

Sąd lub trybunał, który ma powody, aby sądzić senatora lub posła do Kortezów [(senatu i kongresu deputowanych, Hiszpania)] za przestępstwo, powstrzymuje się od wszczęcia wobec niego postępowania podczas trwania sesji Kortezów, do czasu uzyskania odpowiedniej zgody izby, do której poseł lub senator należy.

Artykuł 751

Jeżeli senator lub poseł został ujęty na gorącym uczynku, może być zatrzymany i pociągnięty do odpowiedzialności karnej bez zgody, o której mowa w poprzedzającym artykule; jednak w ciągu dwudziestu czterech godzin następujących po zatrzymaniu lub wszczęciu postępowania należy poinformować o tym izbę, do której on należy.

Odpowiednia izba jest również informowana o każdym postępowaniu karnym toczącym się przeciwko osobie, która w trakcie sądowego etapu postępowania została wybrana na senatora lub posła.

Artykuł 752

Jeżeli przeciwko senatorowi lub posłowi wszczęto postępowanie karne w okresie interregnum parlamentarnego, sąd lub trybunał prowadzący postępowanie karne powinien poinformować o tym niezwłocznie odpowiednią izbę.

Podobnie należy uczynić, jeżeli postępowanie karne zostało wszczęte przeciwko wybranemu senatorowi lub posłowi przed pierwszym posiedzeniem [senatu lub izby deputowanych].

Artykuł 753

W każdym przypadku sekretarz sądowy zawiesza postępowanie od dnia powiadomienia [senatu i izby deputowanych] niezależnie od tego, czy są one w okresie sesji, pozostawiając sprawy w stanie, w którym w danej chwili się one znajdują, do czasu rozstrzygnięcia przez odpowiednią izbę.

Artykuł 754

Jeżeli [senat lub izba deputowanych] odmawiają wydania wnioskowanego zezwolenia, umarza się postępowanie wobec senatora lub posła; jednakże postępowanie karne toczy się dalej wobec pozostałych osób”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 17 Skarżący w postępowaniu głównym, O. Junqueras Vies, był wiceprzewodniczącym Gobierno autonómico de Cataluña (autonomicznego rządu Katalonii, Hiszpania) w czasie, gdy przyjęto Ley 19/2017 del Parlamento de Cataluña, reguladora del referéndum de autodeterminación (ustawę 19/2017 parlamentu Katalonii o referendum w sprawie samostanowienia) z dnia 6 września 2017 r. (DOGC nr 7449A z dnia 6 września 2017 r., s. 1) oraz Ley 20/2017 del Parlamento de Cataluña, de

transitoriedad jurídica y fundacional de la República (ustawę 20/2017 parlamentu Katalonii o przejściowym porządku prawnym i utworzeniu Republiki) z dnia 8 września 2017 r. (DOGC nr 7451A z dnia 8 września 2017 r., s. 1), a także w czasie przeprowadzenia w dniu 1 października 2017 r. referendum w sprawie samostanowienia przewidzianego w pierwszej z tych ustaw, której przepisy zostały w międzyczasie zawieszane na mocy orzeczenia Tribunal Constitucional (trybunału konstytucyjnego, Hiszpania).

- 18 W następstwie przyjęcia wspomnianych ustaw i przeprowadzenia rzezonego referendum Ministerio fiscal (prokuratura, Hiszpania), Abogado del Estado (rzecznik interesów państwa, Hiszpania) oraz Partido político VOX (partia polityczna VOX) zainicjowali postępowanie karne przeciwko szeregowi osób, w tym O. Junquerasowi Viesowi, uważając, że wzięły one udział w procesie secesji oraz popełniły w związku z tym czyny podlegające trojakiemu kwalifikacji karnej, a mianowicie jako: po pierwsze, „przewrót” lub „bunt”, po drugie, „wypowiedzenie posłuszeństwa” oraz, po trzecie, „malwersacja”.
- 19 Na etapie śledczym tego postępowania karnego O. Junqueras Vies został tymczasowo aresztowany postanowieniem z dnia 2 listopada 2017 r. wydanym na podstawie art. 503 kodeksu postępowania karnego. Od tego czasu jego tymczasowe aresztowanie było kilkakrotnie przedłużane, w związku z czym na dzień złożenia wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, leżącego u podstaw niniejszego wyroku, zainteresowany nadal przebywał w areszcie tymczasowym.
- 20 Po otwarciu etapu sądowego wspomnianego postępowania karnego O. Junqueras Vies zgłosił swoją kandydaturę w wyborach do Congreso de los Diputados (kongresu deputowanych, Hiszpania) zarządzonych na dzień 28 kwietnia 2019 r., w następstwie których został wybrany na posła.
- 21 W postanowieniu z dnia 14 maja 2019 r. Tribunal Supremo (sąd najwyższy) uznał, że nie ma potrzeby zwracania się do kongresu deputowanych z wnioskiem o uprzednie zezwolenie, o którym mowa w art. 71 ust. 2 hiszpańskiej konstytucji, ponieważ wybór O. Junquerasa Viesa na posła nastąpił po otwarciu etapu sądowego postępowania karnego wszczętego między innymi przeciwko niemu. Zgodnie z orzecznictwem tego sądu immunitet przewidziany we wspomnianym przepisie konstytucyjnym przysługuje bowiem hiszpańskim posłom i senatorom w postępowaniach karnych, w których w dniu ich wyboru lub uzyskania przez nich statusu posła lub senatora nie doszło jeszcze do otwarcia sądowego etapu postępowania.
- 22 W tym samym postanowieniu Tribunal Supremo (sąd najwyższy) na wniosek O. Junquerasa Viesa udzielił mu nadzwyczajnego zezwolenia na opuszczenie aresztu w celu umożliwienia mu wzięcia udziału – pod nadzorem policji – w pierwszym posiedzeniu plenarnym kongresu deputowanych, a także zastosowania się przy tej sposobności do wymogów koniecznych do objęcia mandatu, przewidzianych w art. 20 regulaminu kongresu deputowanych.
- 23 Po zastosowaniu się do tych wymogów i objęciu mandatu, a następnie powrocie do aresztu, O. Junqueras Vies został zawieszony w sprawowaniu funkcji posła decyzją prezydium kongresu deputowanych wydaną w dniu 24 maja 2019 r. zgodnie z art. 384a kodeksu postępowania karnego.
- 24 W trakcie sądowego etapu wszczętego między innymi przeciwko niemu postępowania karnego O. Junqueras Vies zgłosił również swoją kandydaturę w wyborach do Parlamentu Europejskiego zarządzonych na dzień 26 maja 2019 r. W następstwie tych wyborów został wybrany do Parlamentu Europejskiego, jak wynika z oficjalnego ogłoszenia wyników wyborów dokonanego przez centralną komisję wyborczą w decyzji z dnia 13 czerwca 2019 r. o „Ogłoszeniu nazwisk posłów do Parlamentu Europejskiego wybranych w wyborach przeprowadzonych w dniu 26 maja 2019 r.” (BOE nr 142 z dnia 14 czerwca 2019 r., s. 62477), zgodnie z art. 224 ust. 1 ustawy wyborczej. W decyzji tej centralna komisja wyborcza przystąpiła ponadto, jak przewiduje ten sam przepis, do przyznania osobom wybranym, w tym O. Junquerasowi Viesowi, mandatów, którymi dysponuje Królestwo Hiszpanii w Parlamencie Europejskim.

- 25 Postanowieniem z dnia 14 czerwca 2019 r. Tribunal Supremo (sąd najwyższy) oddalił wniosek O. Junquerasa Viesa o udzielenie mu nadzwyczajnego zezwolenia na opuszczenie aresztu, pod nadzorem policji, co umożliwiłoby mu stawienie się przed centralną komisją wyborczą w celu złożenia ślubowania wierności hiszpańskiej konstytucji na mocy art. 224 ust. 2 ustawy wyborczej.
- 26 W dniu 20 czerwca 2019 r. centralna komisja wyborcza wydała decyzję, w której stwierdziła, że O. Junqueras Vies nie złożył rzeczzonego ślubowania, i zgodnie z art. 224 ust. 2 ustawy wyborczej przydzielony zainteresowanemu mandat w Parlamencie Europejskim uznała za wakujący, a wszystkie prerogatywy, które mogłyby mu przysługiwać z uwagi na jego funkcję – za zawieszane.
- 27 W dniu 2 lipca 2019 r. przewodniczący Parlamentu Europejskiego otworzył pierwszą sesję kadencji parlamentarnej po wyborach do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 26 maja 2019 r.
- 28 O. Junqueras Vies zaskarżył postanowienie, o którym mowa w pkt 25 niniejszego wyroku, do Tribunal Supremo (sądu najwyższego), powołując się na immunitety przewidziane w art. 9 protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii.
- 29 Wezwani do przedstawienia uwag w tym zakresie prokuratura, rzecznik interesów państwa oraz partia polityczna VOX podnieśli, że zainteresowany nie był chroniony przedmiotowymi immunitetami.
- 30 W postanowieniu odsyłającym Tribunal Supremo (sąd najwyższy) wskazuje na wstępie, że zwraca się do Trybunału z pytaniami o wykładnię prawa Unii, które pojawiają się nie w ramach przygotowania do wydania wyroku co do istoty w postępowaniu karnym wszczętym w szczególności przeciwko O. Junquerasowi Viesowi, lecz w związku odwołaniem zainteresowanego od postanowienia, o którym mowa w pkt 25 niniejszego wyroku. Sąd odsyłający ponadto twierdzi, że rozpoznanie takiego odwołania nie warunkuje treści tego orzeczenia co do istoty, bez uszczerbku dla ewentualnego skutku, który określa się jako „odbity lub pośredni”, jakie mogą mieć dla niej czynności, które mogą zostać podjęte w następstwie udzielenia lub odmowy udzielenia zezwolenia na opuszczenie aresztu. Podkreśla wreszcie, że jako sąd orzekający, zgodnie z art. 71 ust. 3 hiszpańskiej konstytucji, w pierwszej i ostatniej instancji w przedmiocie odwołania wniesionego przez O. Junquerasa Viesa, ma on obowiązek wystąpienia do Trybunału z pytaniami zawartymi w postanowieniu odsyłającym.
- 31 W odniesieniu do tych pytań Tribunal Supremo (sąd najwyższy) wskazuje, po pierwsze, że w zaskarżonym postanowieniu będącym przedmiotem niniejszej sprawy odmawia się przyznania osobie, która została wybrana na członka Parlamentu Europejskiego w czasie, gdy przebywała w areszcie tymczasowym, a sądowy etap postępowania karnego przeciwko niej został już wszczęty, nadzwyczajnego zezwolenia na opuszczenie aresztu w celu umożliwienia jej złożenia ślubowania wierności hiszpańskiej konstytucji wymaganych od osoby wybranej na ten urząd na mocy art. 224 ustawy wyborczej.
- 32 Po drugie, sąd odsyłający przedstawia kontekst, w jakim postanowienie to zostało wydane, oraz czynniki, które zostały wzięte pod uwagę przy jego wydaniu, zauważając przede wszystkim, że czyny zarzucane O. Junquerasowi Viesowi mogą stanowić szczególnie poważne przestępstwa i jako takie zostać ukarane, ponieważ ich celem było naruszenie porządku konstytucyjnego.
- 33 Następnie sąd ten twierdzi, że tymczasowe aresztowanie O. Junquerasa Viesa zostało zastosowane z uwagi na istniejące ryzyko ucieczki zainteresowanego.
- 34 Wreszcie, sąd ten uściśla, że w chwili wydania postanowienia o odmowie udzielenia O. Junquerasowi Viesowi nadzwyczajnego zezwolenia na opuszczenie aresztu, wziął on pod uwagę nie tylko okoliczności przywołane w dwóch poprzednich punktach niniejszego wyroku, w świetle art. 503 kodeksu postępowania karnego, ale również dokonał wyważenia poszczególnych praw i interesów, które jego zdaniem powinny być wzięte pod uwagę w tym kontekście.

- 35 W tym względy wyjaśnia, że ostatecznie tymczasowe pozbawienie wolności O. Junquera Viesa przeważało nad jego prawem do politycznego uczestniczenia w pracach Parlamentu Europejskiego, a to w celu ochrony celu postępowania karnego wszczętego między innymi przeciwko zainteresowanemu, który to cel doznałby nieodwracalnego uszczerbku w razie zezwolenia temu ostatniemu na opuszczenie terytorium Hiszpanii. Tribunal Supremo (sąd najwyższy) uważa w tym względy, że należy rozróżnić, z jednej strony, wybór O. Junquera Viesa do izby deputowanych, w następstwie którego zezwolono mu bez przeszkód na stawienie się w siedzibie tego organu ustawodawczego przed powrotem do aresztu, oraz z drugiej strony, jego wybór do Parlamentu Europejskiego. Udział zainteresowanego w pierwszej sesji nowej kadencji tej instytucji, oznaczający przemieszczenie się poza terytorium Hiszpanii, oznaczałby bowiem utratę kontroli nad zastosowanym wobec niego środkiem w postaci tymczasowego aresztowania, w kontekście charakteryzującym się istnieniem ograniczeń w zakresie współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych realizowanej w ramach Unii Europejskiej.
- 36 Po trzecie, Tribunal Supremo (sąd najwyższy) uzasadnia swoje pierwsze dwa pytania prejudycjalne koniecznością ustalenia, w którym momencie następuje uzyskanie statusu członka Parlamentu Europejskiego.
- 37 W tym względy zauważa on, że w wyrokach: z dnia 12 maja 1964 r., Wagner (101/63, EU:C:1964:28), i z dnia 10 lipca 1986 r., Wybot (149/85, EU:C:1986:310), Trybunał dokonał wykładni art. 9 akapit pierwszy protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii, stwierdzając, z jednej strony, że w celu zagwarantowania korzystania z immunitetów przez taki sam okres przez wszystkich członków Parlamentu Europejskiego zawarte w nim pojęcie „sesji” należy zdefiniować w sposób autonomiczny, a nie poprzez odesłanie do prawa krajowego państw członkowskich, a z drugiej strony, że zakres czasowy tych immunitetów należy zdefiniować szeroko, tak aby obejmował cały okres, w którym Parlament Europejski obraduje na sesjach zwyczajnych.
- 38 Sąd odsyłający podkreśla jednak, że orzecznictwo to nie rozstrzyga o tym, czy immunitety przewidziane w art. 9 akapity pierwszy i drugi protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii mają zastosowanie w okresie poprzedzającym rozpoczęcie pierwszej sesji Parlamentu Europejskiego po wyborach. Mimo to sąd ten dodał, że biorąc pod uwagę treść tych przepisów, ich cel oraz kontekst prawny, w który się wpisują, tak jak to ujął Trybunał w wyrokach: z dnia 7 lipca 2005 r., Le Pen/Parlament (C-208/03 P, EU:C:2005:429), jak również z dnia 30 kwietnia 2009 r., Włochy i Donnici/Parlament (C-393/07 i C-9/08, EU:C:2009:275), można uznać, że immunitety, o których mowa w rzeczonych przepisach, mają zastosowanie wyłącznie do członków Parlamentu Europejskiego, którzy rozpoczęli wykonywanie mandatu w tej instytucji, lub co najmniej do osób, które zostały umieszczone przez właściwe organy krajowe na liście osób, które dopełniły wynikających z prawa krajowego państw członkowskich wymogów uzyskania statusu członka Parlamentu Europejskiego. Niemniej jednak zarówno ta wykładnia, jak wykładnia, zgodnie z którą omawiane immunitety mają zastosowanie do wszystkich osób wybranych na członków Parlamentu Europejskiego, byłyby wątpliwe z uwagi na ich faktyczne skutki.
- 39 Po czwarte i ostatnie, na wypadek gdyby immunitety, o których mowa w art. 9 akapity pierwszy i drugi protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii, znalazły zastosowanie, sąd ten zastanawia się zasadniczo nad konsekwencjami, jakie należy wiązać z tymi immunitetami w ramach odwołania wniesionego przez O. Junquera Viesa na postanowienie, o którym mowa w pkt 25 niniejszego wyroku. Ścisłej ujmując, sąd odsyłający zmierza w trzecim pytaniu prejudycjalnym do ustalenia, czy – a w stosownych przypadkach w jaki sposób i przez kogo – ochrona przysługująca w związku z tymi immunitetami może być wyważona z innymi prawami i interesami, które należy uwzględnić przy rozpatrywaniu takiej skargi w świetle art. 39 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i odpowiednich postanowień art. 3 protokołu dodatkowego nr 1 do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r.

40 W tych okolicznościach Tribunal Supremo (sąd najwyższy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) Czy art. 9 [protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii] znajduje zastosowanie przed rozpoczęciem »sesji« w stosunku do oskarżonego o poważne przestępstwa znajdującego się w zarządzonym przez sąd areszcie tymczasowym za czyny poprzedzające wszczęcie postępowania wyborczego, w wyniku którego to postępowania wyborczego oskarżony ten został ogłoszony wybranym kandydatem do Parlamentu Europejskiego, lecz w drodze orzeczenia sądu odmówiono mu nadzwyczajnego pozwolenia na wyjście z więzienia, co pozwoliłoby mu na spełnienie przesłanek ustanowionych przez krajowe uregulowanie wyborcze, do którego odsyła art. 8 [aktu wyborczego]?
- 2) W przypadku odpowiedzi twierdzącej, czy jeżeli organ wyznaczony w krajowym ustawodawstwie wyborczym z uwagi na to, że wybrany kandydat nie spełnił przesłanek ustanowionych w uregulowaniu wyborczym (niemożliwość wynikająca z ograniczenia wolności z uwagi na tymczasowe aresztowanie w postępowaniu w sprawie poważnych przestępstw), powiadomił Parlament Europejski o tym, iż ów wybrany kandydat nie nabywa statusu posła do czasu spełnienia tych przesłanek, nadal należy stosować rozszerzającą wykładnię pojęcia »sesji«, pomimo przejściowej przerwy w oczekiwaniu na rozpoczęcie wykonywania mandatu przez tego kandydata?
- 3) W przypadku, gdy odpowiedź potwierdziłaby wykładnię rozszerzającą, czy w sytuacji, gdy wybrany kandydat pozostaje w areszcie tymczasowym w postępowaniu w sprawie poważnych przestępstw, które rozpoczęło się dość długo przed postępowaniem wyborczym, sąd, który zarządził tymczasowe aresztowanie, jest zobowiązany w świetle wyrażenia: »podczas ich podróży do i z miejsca, gdzie odbywa się posiedzenie Parlamentu Europejskiego« z art. 9 [protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii] do zniesienia środka w postaci tymczasowego aresztowania w sposób bezwarunkowy, prawie automatycznie, aby pozwolić na dopełnienie formalności i udanie się do Parlamentu Europejskiego, czy też raczej powinien on wziąć pod uwagę kryterium dotyczące wyważania w konkretnym przypadku praw i interesów wynikających z interesu wymiaru sprawiedliwości i prawidłowego postępowania, z jednej strony, oraz interesów i praw związanych z immunitetem, z drugiej strony, zarówno w zakresie zachowania funkcjonalności i niezależności Parlamentu [Europejskiego], jak i prawa do wykonywania zadań publicznych przez wybranego kandydata?».

41 W dniu 14 października 2019 r. sąd odsyłający wydał wyrok co do istoty postępowania karnego wszczętego pomiędzy innymi osobami przeciwko O. Junquerasowi Viesowi (zwany dalej »wyrokiem z dnia 14 października 2019 r.), skazując go, z jednej strony, na karę pozbawienia wolności na okres 13 lat, a z drugiej strony, na karę pozbawienia praw publicznych w tym samym wymiarze powodującą trwałą utratę wszystkich jego zadań i funkcji publicznych, w tym funkcji pochodzących z wyboru, oraz niemożność uzyskania lub wykonywania nowych.

42 Pismem z tego samego dnia sąd odsyłający przekazał Trybunałowi ten wyrok, wskazując, że jego wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zachowuje swój interes i użyteczność, ponieważ odpowiedzi na pytania zawarte w postanowieniu odsyłającym powinny wywoływać skutek niezależnie od tego, czy pozbawienie wolności O. Junquerasa Viesa ma charakter tymczasowy, czy też wynika z wyroku skazującego.

Postępowanie przed Trybunałem

W przedmiocie trybu przyspieszonego

- 43 W swoim postanowieniu odsyłającym Tribunal Supremo (sąd najwyższy) zwrócił się z wnioskiem o rozpoznanie odesłania prejudycjalnego leżącego u podstaw niniejszego wyroku w trybie przyspieszonym na podstawie art. 105 regulaminu postępowania przed Trybunałem. Na poparcie swojego wniosku sąd ten wskazał zasadniczo, że jego pytania prejudycjalne dotyczą statusu członka Parlamentu Europejskiego, a także składu tej instytucji, że odpowiedzi Trybunału na zadane pytania prejudycjalne mogą pośrednio skutkować zawieszeniem sytuacji pozbawienia wolności, w której znajduje się O. Junqueras Vies, oraz że rzeczona sytuacja pozbawienia wolności odpowiada tej, o której mowa w art. 267 akapit czwarty TFUE.
- 44 Artykuł 105 § 1 regulaminu postępowania przewiduje, że na wniosek sądu odsyłającego lub w wyjątkowych przypadkach z urzędu, jeżeli charakter sprawy wymaga niezwłocznego rozstrzygnięcia, prezes Trybunału może postanowić, po zapoznaniu się ze stanowiskiem sędziego sprawozdawcy i rzecznika generalnego, o rozpatrzeniu odesłania prejudycjalnego w trybie przyspieszonym.
- 45 W niniejszym przypadku w dniu 19 lipca 2019 r. prezes Trybunału postanowił, po zapoznaniu się ze stanowiskiem sędziego sprawozdawcy i rzecznika generalnego, uwzględnić wniosek sądu odsyłającego, o którym mowa w pkt 43 niniejszego wyroku. Decyzja ta była uzasadniona faktem, że po pierwsze, w dniu złożenia wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym O. Junqueras Vies przebywał w areszcie tymczasowym, w związku z czym pytania prejudycjalne zadane przez Tribunal Supremo (sąd najwyższy) należało uznać za zadane w sprawie dotyczącej osoby pozbawionej wolności w rozumieniu art. 267 akapit czwarty TFUE, oraz, po drugie, celem tych pytań było dokonanie wykładni przepisu prawa Unii, który ze swej istoty może mieć wpływ na dalszy pobyt O. Junquerasa Viesa w areszcie – gdyby przepis ten miał do niego zastosowanie [zob. podobnie postanowienie prezesa Trybunału z dnia 30 września 2011 r., Achughbabian, C-329/11, niepublikowane, EU:C:2011:630, pkt 9–12, oraz, analogicznie, wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Minister for Justice and Equality (Nieprawidłowości w systemie sądownictwa), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, pkt 29–31].

W przedmiocie wniosku o otwarcie ustnego etapu postępowania na nowo

- 46 Pismem złożonym w sekretariacie Trybunału w dniu 12 listopada 2019 r., po ogłoszeniu opinii rzecznika generalnego, O. Junqueras Vies zwrócił się do Trybunału o otwarcie ustnego etapu postępowania na nowo z uwagi na pojawienie się nowego faktu w związku z doręczeniem mu przez Tribunal Supremo (sąd najwyższy), w dniu 30 października 2019 r., postanowienia o zawieszeniu wykonania kary pozbawienia praw publicznych wymierzonej mu wyrokiem z dnia 14 października 2019 r.
- 47 W tym względzie art. 83 regulaminu postępowania przewiduje, że Trybunał może, w każdej chwili, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, postanowić o otwarciu ustnego etapu postępowania na nowo, w szczególności jeżeli uzna, że okoliczności zawisłej przed nim sprawy nie są wystarczająco wyjaśnione, lub jeśli po zamknięciu ustnego etapu postępowania strona przedstawiła nowy fakt mogący mieć decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia Trybunału, lub też jeśli sprawa ma zostać rozstrzygnięta na podstawie argumentu, który nie był przedmiotem dyskusji między zainteresowanymi.

- 48 W niniejszej sprawie należy jednak stwierdzić, że nowy fakt przywołany we wniosku o otwarcie ustnego etapu postępowania na nowo miał miejsce, jak wynika z samego brzmienia tego wniosku, w ramach postępowania karnego wspomnianego w pkt 30 niniejszego wyroku, a nie w ramach odwołania od postanowienia, o którym mowa w pkt 25 niniejszego wyroku i które to odwołanie skłoniło Tribunal Supremo (sąd najwyższy) do wystąpienia do Trybunału.
- 49 Mając na względzie tę okoliczność, Trybunał uznał, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, że rzeczony nowy fakt nie może mieć decydującego znaczenia dla rozstrzygnięcia Trybunału.
- 50 W konsekwencji nie zachodzi potrzeba otwarcia ustnego etapu postępowania na nowo.

W przedmiocie dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 51 Prokuratura, zapytana podczas rozprawy przed Trybunałem o ewentualne znaczenie wyroku z dnia 14 października 2019 r. dla wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym oraz o działania, jakie Tribunal Supremo (sąd najwyższy) może podjąć w związku z odpowiedziami udzielonymi przez Trybunał na jego pytania, odpowiedziała, że to do sądu odsyłającego będzie należeć wyciągnięcie konsekwencji z wyroku wydanego w niniejszej sprawie, a w sytuacji gdyby z wyroku tego wynikało, że O. Junqueras Vies korzysta z immunitetu na podstawie art. 9 protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii – określenie skutków związanych z takim immunitetem w kontekście wniesionego przez zainteresowanego odwołania od postanowienia, o którym mowa w pkt 25 tego wyroku.
- 52 Rząd hiszpański uznał zasadniczo, że jeżeli O. Junqueras Vies korzystałby z immunitetu na podstawie art. 9 akapit pierwszy lit. a) protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii, immunitet ten nie wywierałby żadnego wpływu.
- 53 Materialna treść tego immunitetu jest bowiem zdefiniowana poprzez odesłanie do prawa krajowego państw członkowskich, a Tribunal Supremo (sąd najwyższy) w postanowieniu, o którym mowa w pkt 21 niniejszego wyroku, wskazał, że prawo hiszpańskie gwarantuje immunitet hiszpańskim posłom i senatorom wyłącznie w odniesieniu do postępowań karnych, w których w dniu wyboru lub uzyskania statusu posła lub senatora nie doszło jeszcze do otwarcia sądowego etapu postępowania. Tymczasem w niniejszym przypadku w postanowieniu odsyłającym podkreślono, że etap postępowania karnego, o którym mowa w pkt 30 niniejszego wyroku, został otwarty przed wyborem O. Junquerasa Viesa do Parlamentu Europejskiego. W związku z tym żaden immunitet nie uniemożliwia, zdaniem tego rządu, dalszego stosowania tymczasowego aresztowania wobec zainteresowanego. Ponadto nie jest on już tymczasowo aresztowany, lecz w wyniku wyroku skazującego z dnia 14 października 2019 r. powinien odbyć karę pozbawienia wolności.
- 54 W związku z tym rząd hiszpański wydaje się uważać, że pytania prejudycjalne w zakresie, w jakim dotyczą zasadniczo istnienia immunitetu, mają charakter hipotetyczny i że stał się on jeszcze wyraźniejszy od chwili wydania wyroku z dnia 14 października 2019 r., w związku z czym dopuszczalność wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym budzi wątpliwości.
- 55 Tymczasem z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że wyłącznie do sądu krajowego, przed którym zawisł spór i który powinien przyjąć na siebie odpowiedzialność za mające zapaść orzeczenie sądowe, należy dokonanie oceny, w świetle szczególnych okoliczności sprawy, zarówno konieczności wydania orzeczenia w trybie prejudycjalnym po to, aby tenże sąd krajowy był w stanie wydać swoje orzeczenie, jak i znaczenia dla sprawy pytań zadanych Trybunałowi (wyrok z dnia 10 grudnia 2018 r., Wightman i in., C-621/18, EU:C:2018:999, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 56 Wynika z tego, że pytania zadane przez sądy krajowe korzystają z domniemania posiadania znaczenia dla sprawy, a odmowa wydania przez Trybunał rozstrzygnięcia w przedmiocie tych pytań jest możliwa tylko wtedy, gdy wykładnia, o którą się zwrócono, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, gdy problem jest natury hipotetycznej, bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami w zakresie stanu faktycznego lub prawnego, które są niezbędne do udzielenia przydatnej odpowiedzi na rzezone pytania (zob. podobnie wyrok z dnia 10 grudnia 2018 r., *Wightman i in.*, C-621/18, EU:C:2018:999, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 57 W niniejszej sprawie, z jednej strony, z pisma Tribunal Supremo (sądu najwyższego), o którym mowa w pkt 42 niniejszego wyroku, jednoznacznie wynika, że sąd ten uważa, że orzeczenie w trybie prejudycjalnym pozostaje konieczne dla wydania przez niego orzeczenia w przedmiocie odwołania leżącego u podstaw niniejszej sprawy i że jego pytania zachowują wszelką istotność.
- 58 Z drugiej strony, z tego pisma i z twierdzeń zawartych w postanowieniu odsyłającym, streszczonych w pkt 30, 31 i 36–39 niniejszego wyroku, wynika, że wykładnia, o którą zwrócił się Tribunal Supremo (sąd najwyższy), pozostaje w bezpośrednim związku z przedmiotem sporu w postępowaniu głównym i że problem, który pojawił się w tym sporze oraz we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, po pierwsze, nie jest hipotetyczny, lecz rzeczywisty, a po drugie, pozostaje nierozstrzygnięty po wydaniu orzeczenia z dnia 14 października 2019 r. W istocie bowiem sąd odsyłający był w dniu skierowania sprawy do Trybunału i w dniu ogłoszenia niniejszego wyroku nadal jest, niezależnie od tamtego orzeczenia, zobowiązany do wydania rozstrzygnięcia – jako sąd pierwszej i ostatniej instancji – w przedmiocie odwołania wniesionego przez O. Junquerasa Viesa na postanowienie, o którym mowa w pkt 25 niniejszego wyroku, którym to postanowieniem sąd ten odmówił udzielenia mu nadzwyczajnego zezwolenia na opuszczenie aresztu w celu umożliwienia mu spełnienia wymogu prawa hiszpańskiego w związku z jego wyborem do Parlamentu Europejskiego. Ponadto sąd ten zmierza w tym kontekście do ustalenia, czy zainteresowany korzysta z immunitetu na mocy art. 9 protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii, a jeżeli tak, to jakie skutki wiążą się z takim immunitetem.
- 59 Wynika z tego, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest dopuszczalny i że w związku z tym należy udzielić odpowiedzi na pytania zadane przez sąd odsyłający.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 60 Na wstępie należy stwierdzić, że z postanowienia odsyłającego, zgodnie z jego streszczeniem zawartym w pkt 24 i 25 niniejszego wyroku, wynika, że Tribunal Supremo (sąd najwyższy) odmówił O. Junquerasowi Viesowi, po oficjalnym ogłoszeniu jego wyboru do Parlamentu Europejskiego przez właściwy organ krajowy, nadzwyczajnego zezwolenia na opuszczenie aresztu, co pozwoliłoby mu na dopełnienie formalności warunkującej, w prawie hiszpańskim, uzyskanie statusu członka Parlamentu Europejskiego, oraz, po dopełnieniu tej formalności, na udanie się do miejsca obrad tej instytucji w celu uczestnictwa w pierwszej sesji kadencji parlamentarnej po wyborach do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 26 maja 2019 r.
- 61 W tym kontekście, przez swoje trzy pytania, które należy zbadać łącznie, Tribunal Supremo (sąd najwyższy) zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 9 protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii należy interpretować w ten sposób, że osobę, której wybór do Parlamentu Europejskiego został oficjalnie ogłoszony w czasie, gdy była tymczasowo aresztowana w sprawie o poważne przestępstwa, ale której nie zezwolono na zastosowanie się do określonych wymogów przewidzianych w prawie krajowym w następstwie takiego ogłoszenia, jak również na udanie się do Parlamentu Europejskiego w celu wzięcia udziału w jego pierwszej sesji, należy uważać za osobę korzystającą z immunitetu na podstawie tego artykułu. Na wypadek odpowiedzi twierdzącej sąd

odsylający zmierza ponadto do ustalenia, czy immunitet ten oznacza konieczność uchylenia zastosowanego wobec danej osoby środka w postaci tymczasowego aresztowania w celu umożliwienia jej udania się do Parlamentu Europejskiego i dopełnienia tam wymaganych formalności.

- 62 W tym względzie należy zauważyć, że art. 9 akapity pierwszy i drugi protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii ustanawia immunitety na rzecz „członków Parlamentu Europejskiego”. Artykuł ten nie definiuje jednak pojęcia „członka Parlamentu Europejskiego”, które należy zatem rozpatrywać w świetle jego kontekstu i celów.
- 63 W odniesieniu do kontekstu, należy przypomnieć, po pierwsze, że zgodnie z art. 10 ust. 1 TUE podstawą funkcjonowania Unii jest zasada demokracji przedstawicielskiej, odzwierciedlająca wartość demokracji, o której mowa w art. 2 TUE (zob. podobnie dzisiejszy wyrok, Puppinck i in./Komisja, C-418/18 P, pkt 64).
- 64 Wprowadzając w życie tę zasadę, art. 14 ust. 3 TUE przewiduje, że członkowie instytucji Unii, którą stanowi Parlament Europejski, są wybierani na pięcioletnią kadencję w powszechnych wyborach bezpośrednich, w głosowaniu wolnym i tajnym.
- 65 Z tego postanowienia wynika, że status członka Parlamentu Europejskiego wynika z faktu wyboru w powszechnych wyborach bezpośrednich, w głosowaniu wolnym i tajnym, a mandat członków tej instytucji stanowi główny atrybut tego statusu.
- 66 Po drugie, w odniesieniu do procedury wyboru członków Parlamentu Europejskiego art. 223 ust. 1 TFUE stanowi, z jednej strony, że do Parlamentu Europejskiego należy opracowanie projektu w celu ustanowienia przepisów niezbędnych do umożliwienia tego wyboru w powszechnych wyborach bezpośrednich zgodnie z jednolitą procedurą we wszystkich państwach członkowskich lub zgodnie z zasadami wspólnymi dla wszystkich państw członkowskich oraz, z drugiej strony, że do Rady Unii Europejskiej należy ustanowienie takich przepisów.
- 67 W dniu 20 września 1976 r. przyjęto akt wyborczy określający wspólne zasady mające zastosowanie do procedury wyboru członków Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich.
- 68 W tym względzie należy zauważyć, po pierwsze, że art. 8 akapit pierwszy tego aktu stanowi, że z zastrzeżeniem pozostałych jego postanowień „procedura wyborcza w każdym państwie członkowskim podlega przepisom krajowym”. Ponadto art. 12 tego aktu stanowi, między innymi, że Parlament Europejski „weryfikuje mandat członków Parlamentu Europejskiego” oraz „odnotowuje wyniki [wyborów] oficjalnie ogłoszone przez państwa członkowskie”.
- 69 Z przepisów tych, czytanych łącznie, wynika, że na obecnym etapie rozwoju prawa Unii państwa członkowskie co do zasady nadal mają kompetencje do regulowania procedury wyborczej oraz, po jej zakończeniu, do oficjalnego ogłoszenia wyników wyborów. Natomiast Parlament Europejski nie posiada ogólnej kompetencji do podważania prawidłowości takiego ogłoszenia ani do podważania jego zgodności z prawem Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 30 kwietnia 2009 r., Włochy i Donnici/Parlament, C-393/07 i C-9/08, EU:C:2009:275, pkt 55–57, 60, 67).
- 70 Ponadto z tych samych przepisów wynika, że gdy Parlament Europejski „odnotowuje” wyniki wyborów oficjalnie ogłoszone przez państwa członkowskie, w sposób nieunikniony zakłada, że osoby, których wybór został oficjalnie ogłoszony, stały się w ten sposób członkami tej instytucji, dlatego też do Parlamentu Europejskiego należy wykonywanie kompetencji wobec nich poprzez weryfikację ich mandatów.

- 71 Jak zauważył rzecznik generalny w pkt 70 opinii, wspomniane przepisy należy zatem rozumieć w ten sposób, że nabycie statusu członka Parlamentu Europejskiego dla celów art. 9 protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii następuje na podstawie faktu oficjalnego ogłoszenia wyników wyborów dokonanego przez państwa członkowskie i od tej chwili.
- 72 Następnie akt wyborczy określa ograniczenia czasowe kadencji, na jaką wybierani są członkowie Parlamentu Europejskiego, przewidując w art. 5 ust. 1 i 2, że kadencja ta pokrywa się z pięcioletnim okresem rozpoczynającym się wraz z otwarciem pierwszej sesji następującej po poszczególnych wyborach, tak aby rozpoczynała się i kończyła w tym samym czasie co wspomniany okres pięciu lat.
- 73 W tym względzie z art. 11 ust. 3 i 4 aktu wyborczego wynika, że „nowy” Parlament Europejski zbiera się z mocy prawa, bez konieczności zwoływania go, w pierwszy wtorek po upływie miesiąca od zakończenia okresu wyborczego oraz że „ustępujący” Parlament Europejski przestaje pełnić swoje funkcje w momencie otwarcia pierwszego posiedzenia tego „nowego” Parlamentu Europejskiego. Ponadto, zgodnie z art. 12 tego aktu, to właśnie na tym pierwszym posiedzeniu „nowy” Parlament Europejski weryfikuje mandaty swoich członków i rozstrzyga spory, jakie mogą wyniknąć na tle postanowień rzonego aktu.
- 74 Z powyższego wynika, że – w odróżnieniu od statusu członka Parlamentu Europejskiego, który to status, po pierwsze, uzyskuje się w chwili oficjalnego ogłoszenia wyboru danej osoby, jak wskazano w pkt 71 niniejszego wyroku, a po drugie, ustanawia więź między daną osobą a instytucją, której jest od tej chwili członkiem – mandat członka Parlamentu Europejskiego łączy daną osobę z kadencją, na którą została wybrana. Jednakże kadencja ta rozpoczyna się dopiero z chwilą otwarcia pierwszej sesji „nowego” Parlamentu Europejskiego po wyborach, co z założenia następuje po oficjalnym ogłoszeniu wyników wyborów przez państwa członkowskie.
- 75 Wreszcie, art. 6 ust. 2 aktu wyborczego stanowi, że członkowie Parlamentu Europejskiego korzystają z immunitetów ustanowionych na mocy protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii.
- 76 Jeżeli chodzi o podstawę prawną tych immunitetów, art. 343 TFUE stanowi, że Unia korzysta na terytorium państw członkowskich z przywilejów i immunitetów koniecznych do wykonywania jej zadań, na warunkach określonych w protokole w sprawie przywilejów i immunitetów Unii. O ile artykuł ten pozostawia protokołowi określenie warunków, w jakich immunitety powinny zostać zapewnione, o tyle wymaga on jednak, aby Unia oraz, w szczególności, członkowie jej instytucji, korzystali z immunitetów niezbędnych do wykonywania jej zadań. Wynika z tego, że warunki te, określone w tym protokole oraz – w zakresie, w jakim odsyła on do prawa państw członkowskich – określone w przepisach krajowych, muszą zapewniać, by Parlament Europejski był w pełni zdolny do wykonywania powierzonych mu zadań.
- 77 W tym względzie, co wynika zarówno z postanowień art. 9 protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii, jak i z tytułu rozdziału III tego protokołu, którego część stanowi ten artykuł, immunitety takie przyznaje się „członkom Parlamentu Europejskiego”, a zatem osobom, które uzyskały ten status na mocy oficjalnego ogłoszenia wyników wyborów przez państwa członkowskie, jak wskazano w pkt 71 niniejszego wyroku.
- 78 W odniesieniu do immunitetów zagwarantowanych w ten sposób członkom Parlamentu Europejskiego art. 9 akapit pierwszy tego protokołu przewiduje immunitety przysługujące im w równym stopniu przez cały okres trwania sesji danej kadencji Parlamentu Europejskiego, nawet jeżeli nie odbywa się rzeczywiście jego posiedzenie (zob. podobnie wyrok z dnia 10 lipca 1986 r., Wybot, 149/85, EU:C:1986:310, pkt 12, 27).
- 79 Natomiast art. 9 akapit drugi protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii określa odmienny zakres czasowy.

- 80 Przepis ten stanowi bowiem, że immunitet chroni także członków Parlamentu Europejskiego podczas ich podróży do i z miejsca, gdzie odbywa się posiedzenie Parlamentu Europejskiego, a zatem, w szczególności, gdy udają się na pierwsze posiedzenie odbywające się po oficjalnym ogłoszeniu wyników wyborów, w celu umożliwienia nowej kadencji przeprowadzenia sesji inauguracyjnej oraz weryfikacji mandatów swoich członków, jak wskazano w pkt 73 niniejszego wyroku. Członkowie ci korzystają zatem z rzezonego immunitetu przed rozpoczęciem swojej kadencji.
- 81 Z całości powyższych rozważań wynika, że osobę, której wybór do Parlamentu Europejskiego został oficjalnie ogłoszony, należy uznać za osobę, która od tego momentu uzyskała status członka tej instytucji do celów art. 9 protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii i która z tego tytułu korzysta z immunitetu przewidzianego w akapicie drugim tego artykułu.
- 82 Wykładnię tę potwierdzają cele protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii, które, jak wynika z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości, polegają na zapewnieniu instytucjom Unii pełnej i skutecznej ochrony przed wszelkimi przeszkodami lub ryzykiem zakłócenia ich właściwego funkcjonowania i niezależności (zob. podobnie wyrok z dnia 10 lipca 1986 r., Wybot, 149/85, EU:C:1986:310, pkt 12, 22; postanowienie z dnia 13 lipca 1990 r., Zwartveld i in., C-2/88-IMM, EU:C:1990:315, pkt 19; wyrok z dnia 22 marca 2007 r., Komisja/Belgia, C-437/04, EU:C:2007:178, pkt 56).
- 83 W przypadku Parlamentu Europejskiego cele te oznaczają bowiem nie tylko to, że – zgodnie z zasadą demokracji przedstawicielskiej, o której mowa w pkt 63 niniejszego wyroku, jak również w art. 14 TUE – jego skład odzwierciedla w sposób rzetelny i kompletny swobodę dokonanego przez obywateli Unii w drodze powszechnych wyborów bezpośrednich wyboru osób, przez które chcą być reprezentowani podczas danej kadencji Parlamentu, ale także to, że Parlament Europejski będzie chroniony podczas realizowania swoich zadań przed przeszkodami lub ryzykiem zakłócenia jego prawidłowego funkcjonowania.
- 84 Z obydwu tych względów immunitety przewidziane na rzecz członków Parlamentu Europejskiego mają na celu zapewnienie niezależności tej instytucji w wykonywaniu jej zadań, jak zauważył Europejski Trybunał Praw Człowieka w odniesieniu do różnych form immunitetu parlamentarnego ustanowionych w demokratycznych systemach politycznych (zob. podobnie wyroki ETPC: z dnia 17 maja 2016 r. w sprawie Karácsony i in. przeciwko Węgrom, CE:ECHR:2016:0517JUD004246113, § 138; z dnia 20 grudnia 2016 r. w sprawie Uspaskich przeciwko Litwie, CE:ECHR:2016:1220JUD001473708, § 98).
- 85 Zgodnie z takimi celami i wymogiem przywołanym w pkt 76 niniejszego wyroku immunitet przewidziany w art. 9 akapit drugi protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii zapewnia, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 92 i 94 opinii, ochronę prawidłowego funkcjonowania i niezależności Parlamentu Europejskiego, gwarantując każdemu z jego członków, po oficjalnym ogłoszeniu wyników wyborów, możliwość udania się bez przeszkód na pierwsze posiedzenie nowej kadencji w celu poddania się czynnościom przewidzianym w art. 12 aktu wyborczego, a także umożliwiając ukonstytuowanie się nowej kadencji.
- 86 W ten sposób rzezony immunitet przyczynia się również do zapewnienia skuteczności prawa do kandydowania zagwarantowanego w art. 39 ust. 2 karty praw podstawowych, stanowiącym odzwierciedlenie w tej karcie zasady wyborów bezpośrednich, w głosowaniu wolnym i tajnym, zapisanej w art. 14 ust. 3 TUE i w art. 1 ust. 3 aktu wyborczego (zob. analogicznie wyrok z dnia 6 października 2015 r., Delvigne, C-650/13, EU:C:2015:648, pkt 44), poprzez umożliwienie osobom, które zostały wybrane na członków Parlamentu Europejskiego, podjęcia niezbędnych kroków w celu objęcia mandatu.
- 87 Dlatego osobę taką jak O. Junqueras Vies, której wybór do Parlamentu Europejskiego został oficjalnie ogłoszony w czasie, gdy była tymczasowo aresztowana w sprawie o poważne przestępstwa, lecz której nie zezwolono na zastosowanie się do określonych wymogów przewidzianych przez prawo krajowe

w następstwie takiego ogłoszenia i na udanie się do Parlamentu Europejskiego w celu wzięcia udziału w jego pierwszej sesji, należy uważać za osobę korzystającą z immunitetu na podstawie art. 9 akapit drugi protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii.

- 88 W tych okolicznościach należy zweryfikować, zgodnie z wnioskiem sądu odsyłającego, czy immunitet ten oznacza konieczność uchylecia zastosowanego wobec takiej osoby środka w postaci tymczasowego aresztowania w celu umożliwienia jej udania się do Parlamentu Europejskiego i dopełnienia tam wymaganych formalności.
- 89 W tym względzie, jak wskazano w pkt 24 niniejszego wyroku, O. Junqueras Vies został członkiem Parlamentu Europejskiego w dniu 13 czerwca 2019 r., to jest w dniu, w którym właściwe organy hiszpańskie oficjalnie ogłosiły wyniki wyborów do Parlamentu Europejskiego, które odbyły się w dniu 26 maja 2019 r. W tym dniu zainteresowany przebywał w areszcie tymczasowym.
- 90 Tymczasem z rozważań zawartych w pkt 83–86 niniejszego wyroku wynika, że immunitet, o którym mowa w art. 9 akapit drugi protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii, stoi na przeszkodzie w szczególności temu, aby środek sądowy, taki jak tymczasowe aresztowanie, mógł utrudniać członkom Parlamentu Europejskiego podróżowanie do miejsca, w którym ma się odbyć pierwsze posiedzenie nowej kadencji, w celu dopełnienia formalności wymaganych przez akt wyborczy.
- 91 W tych okolicznościach, jeżeli właściwy sąd krajowy uzna za właściwe utrzymanie środka w postaci tymczasowego aresztowania osoby, która uzyskała status członka Parlamentu Europejskiego, sąd ten na podstawie art. 9 akapit trzeci protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii powinien zwrócić się do Parlamentu Europejskiego o jak najszybsze uchylene immunitetu przyznanego w akapicie drugim tego artykułu.
- 92 W świetle powyższych rozważań odpowiedź udzielona sądowi krajowemu powinna brzmieć następująco: istnienie immunitetu przewidzianego w art. 9 akapit drugi protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii oznacza konieczność uchylene środka w postaci tymczasowego aresztowania zastosowanego wobec osoby korzystającej z tego immunitetu w celu umożliwienia jej udania się do Parlamentu Europejskiego i dopełnienia tam wymaganych formalności. Jeżeli jednak właściwy sąd krajowy uzna za stosowne utrzymanie tego środka po uzyskaniu przez daną osobę statusu członka Parlamentu Europejskiego, powinien on jak najszybciej złożyć do Parlamentu Europejskiego wniosek o uchylene immunitetu na podstawie art. 9 akapit trzeci tego samego protokołu.
- 93 Ponadto do sądu krajowego należy ocena skutków, jakie należy przypisać immunitetom, z których korzysta O. Junqueras Vies w ewentualnych innych postępowaniach, takich jak te, o których mowa w pkt 30 niniejszego wyroku, z poszanowaniem prawa Unii, a w szczególności zasady lojalnej współpracy, o której mowa w art. 4 ust. 3 akapit pierwszy TUE (zob. podobnie wyrok z dnia 21 października 2008 r., Marra, C-200/07 i C-201/07, EU:C:2008:579, pkt 41). W tym kontekście do sądu tego należy w szczególności uwzględnienie okoliczności, o których mowa w pkt 64, 65, 76 i 82–86 niniejszego wyroku.
- 94 W świetle wszystkich powyższych rozważań należy udzielić odpowiedzi na postawione pytania, że art. 9 protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii należy interpretować w ten sposób, że:
- osobę, której wybór do Parlamentu Europejskiego został oficjalnie ogłoszony w czasie, gdy była tymczasowo aresztowana w sprawie o poważne przestępstwa, lecz której nie zezwolono na zastosowanie się do określonych wymogów przewidzianych przez prawo krajowe w następstwie takiego ogłoszenia i na udanie się do Parlamentu Europejskiego w celu wzięcia udziału w jego pierwszej sesji, należy uważać za osobę korzystającą z immunitetu na podstawie akapitu drugiego tego artykułu;

- immunitet ten oznacza konieczność uchylenia zastosowanego wobec takiej osoby środka w postaci tymczasowego aresztowania w celu umożliwienia jej udania się do Parlamentu Europejskiego i dopełnienia tam wymaganych formalności. Jeżeli jednak właściwy sąd krajowy uzna za stosowne utrzymanie tego środka po uzyskaniu przez daną osobę statusu członka Parlamentu Europejskiego, powinien on jak najszybciej złożyć do Parlamentu Europejskiego wniosek o uchylenie immunitetu na podstawie art. 9 akapit trzeci tego samego protokołu.

W przedmiocie kosztów

- ⁹⁵ Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 9 protokołu (nr 7) w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że:

- osobę, której wybór do Parlamentu Europejskiego został oficjalnie ogłoszony w czasie, gdy była tymczasowo aresztowana w sprawie o poważne przestępstwa, lecz której nie zezwolono na zastosowanie się do określonych wymogów przewidzianych przez prawo krajowe w następstwie takiego ogłoszenia i na udanie się do Parlamentu Europejskiego w celu wzięcia udziału w jego pierwszej sesji, należy uważać za osobę korzystającą z immunitetu na podstawie akapitu drugiego tego artykułu;
- immunitet ten oznacza konieczność uchylenia zastosowanego wobec takiej osoby środka w postaci tymczasowego aresztowania w celu umożliwienia jej udania się do Parlamentu Europejskiego i dopełnienia tam wymaganych formalności. Jeżeli jednak właściwy sąd krajowy uzna za stosowne utrzymanie tego środka po uzyskaniu przez daną osobę statusu członka Parlamentu Europejskiego, powinien on jak najszybciej złożyć do Parlamentu Europejskiego wniosek o uchylenie immunitetu na podstawie art. 9 akapit trzeci tego samego protokołu.

Podpisy